

Sofokles - Antigona

Úryvek

Antigona

Chceš něco víc, než uchopě mne usmrtit?

Kreon

Ba více nic; neb to mně stačí úplně.

Antigona

Co tedy váháš? Mně z tvých řečí nelíbí

se nic i nechci, by se mi kdy líbilo,

a tak i tobě jednání mé protivno.

Však čím bych slávy byla došla skvělejší,

než ve hrob ukládajíc bratra vlastního?

Ti všickni zde by vyřknuli, že schvalují

ten skutek, kdyby jazyk nevázal jim strach.

Však samovláda jest i jinak blažena,

i mluvit jí a jednat možno jakkoliv.

Kreon

Ty jediná to vidíš, ne ti Kadmejští.

Antigona

I ti to vidí, avšak mlčí před tebou.

Kreon

A ty se jinak chovat než ti nestydíš?

Antigona

Vždyť pokrevence ctíti není mrzká věc.

Kreon

Což ten, jenž oním zhynul, není bratr tvůj?

Antigona

Můj bratr jest, z též matky, z otce jednoho.

Kreon

Proč tedy vzdáváš tomuto čest bezbožnou?

Antigona

V tom nepřisvědčí tobě padlý nebožtík.

Kreon

Ba bezbožnou, když ctíš jej rovně s bezbožným.

Antigona

Vždyť nezahynul otrok, nýbrž bratr můj.

Kreon

Leč hubil tuto zemi, druhý hájil jí.

Analýza uměleckého textu

- **zasazení výňatku do kontextu díla**

- přibližně v polovině knihy, poté co hlídači Polyneikova těla chytanou Antigonu, jak ho pohřbívá, a před tím než je Antigona zavřena v jeskyni na smrt

- **téma a motiv**

- **téma:** vítězství morálky
- **motiv:** konflikt generací, krutý trest, předurčení

- **časoprostor**

- před královským palácem v řeckých Thébách, v mytologických časech, kdy žila Antigona, dcera Oidipa

- **kompoziční výstavba**

- dodržuje Aristotelovu zásadu 3 jednot - jedna dějová linie, jedno místo, krátký časový úsek
- chronologická
- jednoaktová hra - dělení do 14 výstupů

* střídá se výstup postav děje - episodion a výstup sboru - stasimon

- **literární žánr a druh**

- **žánr:** tragédie
- **druh:** drama

- **vypravěč / lyrický subjekt**

- vypravěč není - je to drama

- **postava**

- **heroizace člověka** - člověk zápasí s nepřízní osudu
- **generační konflikt** - mládí (rozum, mravy) x stáří (moc, autorita, zaběhlá dogmata)
- **Antigona:** jedna ze dvou dcer thébského krále Oidipa, i přes zákaz pohřbí svého bratra Polyneika, je za to svým strýcem Kreontem odsouzena ke smrti zavřená v jeskyni, oběsí se tam. Odvážná, má silné morální zásady, obětuje sama sebe pro dobrou věc.
- **Ismena:** Sestra Antigony, odmítne jí pomoci pohřbít bratra, ale po jejím odhalení chce na sebe vzít část viny a být zabita s Antigonou. Bojácná, ale věrná své sestře.
- **Kreon:** thébský král, dodrží své slovo, ale posléze toho lituje, když zabije Antigonu, jeho syn spáchá sebevraždu, stejně jako jeho manželka - přijde o všechno a lituje toho, krutý vladař, nebral v ohledu zvyklosti a proti vůli občanů prosadil svá rozhodnutí

- **vyprávěcí způsoby**

- du-forma
- monology i dialogy

- **typy promluv**

- drama - celé je to jakoby přímá řeč - repliky

- **veršová výstavba**
 - není
- **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**
 - spisovný jazyk
 - zastaralý, archaismy a knižní slova
 - **archaismy:** *uchopě, pokrevenec, všickni*
 - **knižní slova:** *jest, oním, nebožtík, leč*
 - **přechodníky:** *ukládajíc*
 - autentické znění z té doby
 - přehozený slovosled, dlouhá souvětí o mnoho větách - zní to vznešeněji
- **tropy a figury a jejich funkce ve výňatku**
 - není zde moc tropů - lépe to simuluje skutečný dialog, který není moc bohatý
 - figury také ne

Literárně historický kontext a autor

Sofokles byl jedním z předních antických dramatiků. Hry nejenom psal, ale byl i hercem. Zavedl postavu třetího herce a omezil úlohu chóru (zpívaný dialog nebo hudební vstup do představení). Napsal více než 100 her, ze kterých se zachovalo pouze 7. Z nich nejznámější je Thébská trilogie (král Oidipus, Oidipus na Kolóně, Antigona), dále Elektra. Dalšími autory jsou Aischylos (Oresteia), Euripidés (Médea), Aristofanés.